

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE št. 15/22
Luxembourg, 25. januar 2022

Sodba v zadevi C-638/19 P
Komisija/European Food in drugi

Splošno sodišče je napačno uporabilo pravo, ker je ugotovilo, da Komisija ni bila pristojna, da ob upoštevanju prava državnih pomoči preuči odškodnino, ki jo je Romunija plačala švedskim vlagateljem zaradi izvršitve arbitražne odločbe

Trditve teh vlagateljev, da je ta država članica nezakonito preklicala shemo davčnih spodbud pred svojim pristopom k Uniji, so bile sicer s to odločbo sprejete, vendar je bil ukrep pomoči, na katerega se je sklicevala Komisija, vseeno podeljen po tem pristopu

Kraljevina Švedska in Romunija sta 29. maja 2002 sklenili dvostranski sporazum o naložbah za spodbujanje in medsebojno zaščito naložb (v nadaljevanju: DSN), ki v členu 2(3) določa, da vsaka pogodbenica vselej zagotovi pošteno in enakopravno obravnavo naložb vlagateljev iz druge pogodbenice. DSN poleg tega določa, da spore med vlagatelji in državami podpisnicami rešuje arbitražno sodišče.

Romunska vlada je leta 2005 v okviru pristopnih pogajanj Romunije k Evropski uniji preklicala nacionalno shemo davčnih spodbud v korist nekaterih vlagateljev v prikrašanih regijah (v nadaljevanju: shema davčnih spodbud).

Ker je več švedskih vlagateljev menilo, da je Romunija s tem, da je preklicala shemo davčnih spodbud, kršila svojo obveznost zagotovitve poštene in enakopravne obravnave njihovih naložb v skladu z DSN, je predlagalo ustanovitev arbitražnega sodišča, da bi dobili odškodnino za nastalo škodo. Arbitražno sodišče je z arbitražno odločbo z dne 11. decembra 2013 Romuniji naložilo, naj tem investitorjem iz naslova odškodnine plača približno 178 milijonov EUR.

Romunski organi so kljub različnim opozorilom Evropske komisije, da je treba v tej zadevi upoštevati pravila in postopke, ki se uporabljajo na področju državnih pomoči, plačali odškodnino, ki jo je arbitražno sodišče dodelilo švedskim vlagateljem.

Komisija je s sklepom z dne 30. marca 2015 (v nadaljevanju: sporni sklep)¹ plačilo te odškodnine opredelila kot državno pomoč, nezdružljivo z notranjim trgom, prepovedala njeno izvajanje in naložila vračilo že izplačanih zneskov.

Splošno sodišče, pri katerem je bilo vloženih več tožb, je ta sklep² razglasilo za ničen, ker je Komisija v bistvu retroaktivno uporabila svoje pristojnosti za dejstva iz obdobja pred pristopom Romunije k Uniji 1. januarja 2007. Splošno sodišče je namreč izhajalo iz premise, da je Romunija zadevno pomoč dodelila na datum preklica sheme davčnih spodbud, to je leta 2005.

Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, je v pritožbenem postopku to sodbo Splošnega sodišča razveljavilo in potrdilo pristojnost Komisije za sprejetje spornega sklepa ter zadevo vrnilo v razsojanje Splošnemu sodišču, da to odloči o tistih tožbenih razlogih, ki so mu bili predloženi, in o tistih trditvah, ki so bile navedene pred njim, ki se nanašajo na utemeljenost tega sklepa.

Presoja Sodišča

¹ Sklep Komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 o državni pomoči SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) Romunije – Arbitražna odločba o zadevi Micula proti Romuniji z dne 11. decembra 2013 (UL 2015, L 232, str. 43).

² Sodba Splošnega sodišča z dne 18. junija 2019, *European Food in drugi/Komisija*, [T-624/15](#), [T-694/15](#) in [T-704/15](#).

Ker je Komisija na podlagi člena 108 PDEU dobila pristojnost za nadzor nad ukrepi pomoči, ki jih je Romunija sprejela po pristopu k Uniji, je Sodišče opozorilo, da je treba državne pomoči šteti za dodeljene v smislu člena 107(1) PDEU takrat, ko je na podlagi nacionalne ureditve, ki se uporablja, upravičencu podeljena pravica do njihovega prejemanja. Odločilni element za določitev tega dne je to, da so upravičenci pridobili gotovo pravico do prejemanja zadevne pomoči, in s tem povezana zaveza države, da bo to pomoč dodelila. Takrat lahko namreč tak ukrep povzroči izkrivljanje konkurence, ki lahko vpliva na trgovino med državami članicami v smislu člena 107(1) PDEU.

V obravnavani zadevi je Sodišče ugotovilo, da je bila pravica do odškodnine za škodo, ki jo zatrjujejo švedski vlagatelji, čeprav izvira iz tega, da je Romunija preklicala – domnevno v nasprotju z DSN – sistem davčnih spodbud, dodeljena šele z arbitražno odločbo z dne 11. decembra 2013, s katero je bil ne le ugotovljen obstoj te pravice, ampak je bila določena tudi višina odškodnine. Šele po koncu arbitražnega postopka so namreč lahko ti vlagatelji prejeli dejansko plačilo odškodnine, čeprav je namen te odškodnine deloma povrniti škodo, ki naj bi jim nastala v obdobju pred pristopom Romunije k Uniji.

Tako je **Splošno sodišče** glede na to, da je bil zadevni ukrep pomoči dodeljen po pristopu Romunije k Uniji, **napačno uporabilo pravo, ker je menilo, da Komisija ni bila pristojna *ratione temporis* za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.**

Sodišče je pojasnilo, da za vprašanje, ali lahko odškodnina, dodeljena z arbitražno odločbo, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, v okviru pritožbe ni pristojno, ker ga Splošno sodišče ni obravnavalo. Vendar pristojnost Komisije na podlagi člena 108 PDEU nikakor ne more biti odvisna od izida preučitve tega vprašanja, saj je namen preventivnega nadzora, ki ga izvaja Komisija na podlagi te določbe, zlasti to, da se ugotovi, ali je zadevna odškodnina državna pomoč.

Nazadnje je Sodišče ugotovilo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo tudi s tem, da je razsodilo, da sodba Sodišča Achmea³ v obravnavani zadevi ni upoštevana.

Sodišče je v sodbi Achmea razsodilo, da člena 267 in 344 PDEU nasprotujeta mednarodnemu sporazumu, sklenjenemu med dvema državama članicama, ki določa, da lahko vlagatelj iz ene od teh držav članic v primeru spora v zvezi z naložbami v drugi državi članici proti zadnjenavedeni državi članici začne postopek pred arbitražnim sodiščem, katerega pristojnost se je ta država članica zavezala sprejeti. S sklenitvijo takega sporazuma namreč države članice privolijo v to, da so iz pristojnosti njihovih sodišč in s tem iz sistema pravnih sredstev, katerega vzpostavitev jim na področjih, ki jih ureja pravo Unije, nalaga člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, izključeni spori, ki se lahko nanašajo na uporabo ali razlago tega prava.

V obravnavani zadevi pa ni sporno, da **se je odškodnina, ki so jo zahtevali švedski vlagatelji, nanašala tudi na škodo, ki naj bi nastala po datumu pristopa Romunije k Uniji, ko se je za to državo članico uporabljalo pravo Unije, med drugim člena 107 in 108 PDEU.** Zato za spor, predložen arbitražnemu sodišču, ni mogoče šteti, da je v celoti omejen na obdobje, v katerem Romunije, ker ta še ni pristopila k Uniji, še niso zavezovale pravila in načela, ki izhajajo iz sodbe Achmea. Poleg tega ni sporno, da to arbitražno sodišče ni del sodnega sistema Unije, saj to sodišče ne spada v sistem pravnih sredstev, ki ga morajo države članice vzpostaviti v skladu s členom 19(1), drugi pododstavek, PEU na področjih, ki jih ureja pravo Unije.

V teh okoliščinah je soglasje Romunije k arbitražnemu sistemu, določenemu z DSN, po pristopu te države članice k Uniji postalo brezpredmetno.

Glede na vse navedene preudarke je Sodišče sodbo, zoper katero je bila vložena pritožba, razveljavilo in zadevo vrnilo v razsojanje Splošnemu sodišču, da to odloči o tistih tožbenih razlogih, ki so mu bili predloženi, in o tistih trditvah, ki so bile navedene pred njim, ki se nanašajo na utemeljenost spornega sklepa, zlasti na vprašanje, ali ukrep, na katerega se nanaša ta sklep, z materialnega vidika izpolnjuje pogoje iz člena 107(1) PDEU.

³ Sodba Sodišča z dne 6. marca 2018, *Achmea*, [C-284/16](#) (glej tudi sporočilo za medije št. [26/18](#)).

OBVESTILO: Pri Sodišču je mogoče zoper sodbo ali sklep Splošnega sodišča vložiti pritožbo, omejeno na pravna vprašanja. Pritožba načeloma nima odločilnega učinka. Če je dopustna in utemeljena, Sodišče razveljavi odločitev Splošnega sodišča. Če stanje postopka to dovoljuje, lahko Sodišče samo dokončno odloči o zadevi. Sicer vrne zadevo v razsojanje Splošnemu sodišču, to pa je vezano na odločitev, ki jo je Sodišče sprejelo v okviru pritožbe.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 43032793